

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 646/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen antisemitismin torjunnasta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustajien Peter Östman /kd ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 646/2018 vp:

Mitä hallitus tekee Suomessa antisemitismin torjumiseksi ja

katsooko hallitus, että Suomi on riittävän aktiivinen ulkopoliitikassaan antisemitismin torjunnan puolestapuhujana?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallitus toimii aktiivisesti antisemitismin torjunnan vahvistamiseksi Suomessa, Euroopan unionissa sekä kansainvälisesti.

Poliisiammattikorkeakoulu julkaisee vuosittain selvityksen poliisin tietoon tulleista viharikoksista Suomessa. Selvityksen mukaan poliisin tietoon tulee vuosittain yksittäisiä antisemitismiin liittyviä viharikoksia. Rikosilmoitusten määrä on kansainvälisesti vertaillen alhaisella tasolla eikä ilmoitusten määrässä ole tapahtunut merkittävää muutosta. Tiedossa on, että vain osa rikos epäilyistä ilmoitetaan poliisille.

Helsingin poliisilaitoksen VIPU-vihapuheryhmän antamien tietojen mukaan antisemitistinen vihapuhe on lisääntynyt netissä viime syksystä lähtien. VIPU ryhmä on valtakunnallinen ryhmä, joka tutkii netissä levitettävää vihapuhetta ja saattaa rikoksen tunnusmerkit täyttävät tapaukset esitutkintaan ja syyttäjälle.

Viharikokset ja -puhe etnistä tai uskonnollista ryhmittymää vastaan ovat kattavasti rangaistavia. Rangaistavaksi on säädetty muun muassa kiihottaminen kansanryhmää vastaan, julkinen kehoittaminen rikokseen, laiton uhkaus ja kunnianloukkaus. Osasta rikoksista on myös erillinen törkeä tekemuoto. Rasistinen motiivi on rangaistuksen koventamisperuste, ja avunanto sekä yllytys rasistisiin rikoksiin on rangaistavaa. Varsinaisen osallisuuden lisäksi rangaistavuus on ulotettu pidemmälle: rasistiset järjestöt rinnastetaan rikoslaissa järjestäytyneisiin rikollisryhmiin ja niiden toimintaan osallistuminen on rangaistavaa.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 646/2018 vp

EU-lainsäädännön keskeinen rikosoikeudellinen instrumentti alalla on neuvoston puitepäättös 2008/913/YOS rasismien ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin. Suomi on pannut puitepäättöksen täytäntöön (HE 317/2010 vp) samassa yhteydessä kuin Euroopan neuvoston tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen lisäpöytäkirjan, joka koskee tietojärjestelmän välityksellä tehtyjen luonteeltaan rassististen ja muukalaisvihamielisten tekojen kriminalisointia.

Sekä edellä mainittu puitepäättös että yleissopimuksen lisäpöytäkirja edellyttävät, että holokaustin kieltäminen on rangaistavaa. Suomessa holokaustin kieltämiseen voi tulla sovellettavaksi kiihottamisrikos. Rikoksissa rangaistuksen koventamisperusteena on viharikosmotiivi. Koventamisperuste voi tulla sovellettavaksi kaikkiin rikoksiin eli viharikoksena voidaan siten pitää mitä tahansa ko. motiiveista tehtyä tekoa.

Hallitus sopi strategiaistunnossaan 26.9.2016 toimista väkivaltaisten ääriliikkeiden torjumiseksi. Vuonna 2016 hyväksytyn kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisytoimenpideohjelman avulla pyritään takaamaan viharikosten kohteeksi joutuvien uhrien ja yhteisöjen tukeminen sekä edellytetään, että poliisi tehostaa toimintaansa viharikosten paljastamisessa ja tutkinnassa. Poliisi onkin viime vuosina tehostanut toimintaansa viharikosten tunnistamiseksi.

Lainsäädäntö ei yksinään ole riittävä keino viharikosten ja antisemitismin torjumiseksi. Olenaisista on, että yhteiskunnallinen keskusteluilmapiiri ei yleisesti tarjoa kasvualustaa ääriliikkeille ja vihapuheelle. Korkealaatuinen, kaikkia lapsia ja nuoria koskeva opetus on keskeinen keino estää juutalaisvastaisuutta ja muuta syrjintää.

Perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmiin on tehty vuonna 2010 lisäys, jolla vahvistetaan ihmisoikeuksien tuntemista, muun muassa holokaustin käsittelyä historiallisena ja eettisenä kysymyksenä. Opetushallitus on kannustanut kouluja ja oppilaitoksia huomioimaan ja hyödyntämään opetuksessaan viime vuosina tuottamia ja kansainvälisiä holokaustin opettamiseen tarkoitettuja pedagogisia aineistoja ja työkaluja. Monissa lukioissa järjestetään syventäviä holokaustin historian kursseja, joihin sisältyy ekskursio Auschwitziin tai muuhun holokaustiin liittyvään museoon tai muistomerkille. Suomalaisia opettajia on myös koulutettu holokaustiopetukseen Jerusalemissa Yad Vashemin organisoimissa seminaareissa vuosina 2008, 2010, 2012 ja 2018.

Sisäministeriö ja poliisi tekevät säännöllistä ja tiivistä yhteistyötä Helsingin juutalaisen seurakunnan kanssa liittyen antisemitismin torjuntaan sekä juutalaisyhteisöön liittyviin turvallisuusuhkiin. Sisäministeriö järjesti syksyllä 2016 yhteistyössä ETYJ:n demokratia- ja ihmisoikeustoimiston (ODIHR) kanssa Helsingissä seminaarin viranomaisten ja juutalaisyhteisöjen turvallisuusyhteistyön kehittämiseksi. Tilaisuudessa tehtiin tunnetuksi ODIHR:n turvallisuusopasta antisemitismin tunnistamisesta ja juutalaisyhteisöjen turvallisuuden lisäämisestä.

Valtion vuoden 2019 budjettiin sisältyy 300 000 euron määräraha Helsingin juutalaisen seurakunnan synagogan ja seurakuntakeskuksen turvallisuuden parantamiseen ja ylläpitämiseen.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 646/2018 vp

Sisäministeriö järjesti 27.2.2019 Helsingin juutalaisen seurakunnan ja Suomen muslimiverkoston kanssa seminaarin antisemitismistä ja islamofobiasta Suomessa. Tavoitteena on lisätä tietoisuutta näistä ilmiöistä, jotta ne voidaan tunnistaa paremmin.

Valtioneuvosto on osallistunut vuosittain järjestettäviin Vainojen uhrien muistopäivän tilaisuuksiin sekä niiden kustannuksiin.

Antisemitismin torjuntaa käsitellään säännöllisesti myös Euroopan unionin jäsenmaiden kesken; viimeksi oikeus- ja sisäministereiden kokouksessa 6.12.2018, jossa hyväksyttiin neuvoston julkilausuma toimista antisemitismia vastaan sekä Euroopan juutalaisyhteisöjen ja -instituutioiden turvallisuuden lisäämiseksi.

Suomen ulkopolitiikan ja ihmisoikeustoiminnan lähtökohtana on kaikille yksilöille kuuluva ihmisarvo ja syrjimättömyys. Uskonnon- ja omantunnonvapauden merkitys ihmisoikeustoiminnassa on lisääntynyt. Uskontokuntien välisen vuoropuhelun edistäminen on merkittävä osa ulkoministeriön rauhanvälitystoimintaa.

Hallitus osallistuu aktiivisesti antisemitismin vastaiseen kansainväliseen yhteistyöhön sekä painottaa kansainvälisten järjestöjen merkitystä tässä toiminnassa.

EU:n ulkosuhteissa Suomi kannattaa hyväksyttyjen ihmisoikeuslinjausten, kuten uskonnon ja omantunnonvapautta koskevien suuntaviivojen tehokasta toimeenpanoa.

Suomi on tukenut antisemitismin vastaisten linjausten hyväksymistä sekä viranomaisyhteistyön kehittämistä eurooppalaisissa hallitusten välisissä järjestöissä ja ollut yksi koollekutsujista ensimmäisessä YK:n yleiskokouksen antisemitismin vastaista toimintaa käsitelleessä erityisistunnossa.

Suomi liittyi vuonna 2011 holokaustin historiatutkimusta, opetuskysymyksiä ja muistotoimintaa käsittelevän International Holocaust remembrance alliance (IHRA) jäseneksi. Olemme korostaneet erityisesti kaikille lapsille tarjottavan korkealaatuisen opetuksen merkitystä holokaustin muistamisessa sekä antisemitismin ja romaneihin kohdistuvien viharikosten torjunnassa. Viranomaiset (OKM, OpH, UM) tekevät IHRA-toiminnassa tiivistä yhteistyötä Suomen juutalaisyhteisön, romaniasiain neuvottelukunnan, asiantuntijajärjestöjen sekä Helsingin yliopiston tutkijoiden kanssa.

Vuonna 2016 IHRA teki päätöksen antisemitismia koskevasta, oikeudellisesti ei-sitovasta mallimääritelmästä. Suomi on hyväksynyt määritelmän ja toimii sen huomioon ottamiseksi ja hyödyntämiseksi niin kansallisesti, Euroopan unionin sisällä kuin kansainvälisestikin.

Helsingissä 5.3.2019

Ulkoministeri Timo Soini